הינדנבורג, פאול פון בנקנדורף ופון-

(1934-1847)

(Paul Von Beneckendorff Und Von Hindenburg). איש-צבא ומדינאי גרמני. הי' נולד בפוזן (היום פוזנן) למד בבית-ספר לקצינים ושירת בצבא עד 1911, כשפרש בדרגת גנרל. בפרוץ מלחמת-העולם הראשונה גוייס ומונה למפקד החזית המזרחית, וזכה לתהילה בעקבות נצחונו המכריע על הרוסים בקרב טננברג (Tannenberg). משנת 1916 היה רמטכ"ל הצבא הגרמני, בדרגת גנרלפלדמרשל ולצידו הגנרל אריך לודנדורף, עוזרו הראשי והאישיות הקובעת למעשה. בהנהגתם הטביעה המיפקדה הצבאית את חותמה על המהלכים המדיניים הפנימיים של גרמניה הקיסרית בשלהי מלחמת-העולם, ובין השאר הכשילה את כול הנסיונות לסיים את המלחמה בשלום של פשרה.

למרות זאת ראו חוגים רחבים בעם הגרמני בהי' גיבור מלחמה. בשנת 1925 סייע לו הדבר להיבחר לנשיא השני של רפובליקת ויימר, כמועמד מפלגות הימין. בתחילת כהונתו שמר הי' בקפדנות על חוקת הרפובליקה הויימרית, שהגבילה את סמכות הנשיא, אך משנת 1930, בעקבות המשבר הכלכלי והאבטלה הגוברת, זועזעה בגרמניה הפעילות התקינה של המשטר הדמוקרטי, והמפלגה הנאצית הפכה לכוח מדיני חשוב, וביולי 1932 – למפלגה הגדולה ביותר.

באביב 1932 הסתיימה כהונתו הראשונה של הי'. על אף היותו בן 85 ניאות הי' להציג מחדש את מועמדותו, הפעם מטעם מפלגות השמאל והמרכז (פרט לקומוניסטים) שתמכו בממשלתו של הקנצלר ברינינג. אך לאחר שנבחר שנית פנה הי' עורף לתומכיו, ובמאי 1932 פיטר את הקנצלר ברינינג ומינה במקומו את פרנץ פון פפן, מפורשי מפלגת 'המרכז', שבממשלתו תמכו רק מפלגות הימין (מחוץ לנאצים).

כאמור זכו הנאצים בבחירות יולי 1932 במספר הקולות הגדול ביותר; אך הי' היסס וסירב להטיל את הרכבת הממשלה על היטלר, ובהתאם לסמכויותיו פיזר את הרייכסטאג. בבחירות בנובמבר 1932 לא השתנה המצב הפרלמנטרי ביסודו, והמפלגה הנאצית, אף שנחלשה במידת מה, נשארה הגדולה ביותר. שוב סירב הי' למנות את היטלר לקנצלר, ובתחילת דצמבר 1932 מינה לקנצלר את הגנרל פון שלייכר. רק לאחר שכול מאמציו של שלייכר להשתית את ממשלתו על בסיס ציבורי רחב עלו בתוהו, נעתר הנשיא הישיש לעצת מקורביו ומינה את היטלר לקנצלר, לאחר שהובטח לו שתקויים בממשלה החדשה המשכיות האופי השמרני-הלאומי המתון כשל קודמתה, וזה על יסוד הרכבה המתוכנן שבה יהיה משקל מכריע לשרים הלא נאצים. ואולם, מיד לאחר שהופקדה ראשות הממשלה בידיו, דאג היטלר להשתלט על כול מערכות השלטון. בעקבות שריפת הרייכסטאג, שוכנע הי' לחתום ב-28 בפברואר 1933 על ה'תקנה להגנת העם והמדינה'. ה'תקנה' שמה קץ למשטר הרפובליקה

של ויימר, וביטלה כליל את זכויות היסוד האזרחיות, כפי שהיו מקובלות בגרמניה. הי', שבריאותו החלה מתערערת, לא מלא עוד שום תפקיד של ממש בחייה המדיניים של גרמניה עד מותו ב-2 באוגוסט 1934.

מן הראוי לציין את התערבותו של הי' בחקיקת ה'חוק להחזרת הפקידות המקצועית', מיום 2 באפריל 1933, הראשון בתחיקה האנטי-יהודית, שהוציא את היהודים מן השירות הציבורי הגרמני. כתוצאה מפנייתו של הי' לא הוחל החוק על מי ששירת בחזית בימי מלחמת-העולם הראשונה. הסייגים הללו הוסרו כליל עם חקיקתם של חוקי נירנברג בספטמבר 1935.